

सुनछहरी गाउँपालिका

आ.ब २०७७/०७८ को

निति तथा कार्यक्रम

सुनछहरी गाउँपालिका
पोबाड रोल्पा
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

पोबाड रोल्पा
५ नं. प्रदेश नेपाल

मिति: २०७७/०३/१०

यस गाउँसभाका उपाध्यक्ष ज्यू,
प्रमुख अतिथि ज्यू,
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,
अतिथि ज्यू
वडाअध्यक्ष ज्यूहरु,
कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु,
वडा समितिका सदस्य ज्यूहरु,
विषय गत शाखा प्रमुख ज्यू,
वडा सचिब तथा अन्य कर्मचारी ज्यूहरु,
सुरक्षाकर्मी, पत्रकार लगायत अन्य उपस्थित दाजुभाइ तथा दिदी बहिनीहरु ।

१. विश्वभर कोभिड १९ महामारीवाट आक्रान्त परिरहेको यस चुनौतीको असहज परिस्थितीमा यस सभा विच यो निति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दैछु ।
२. नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वधीनता, लोकतन्त्र, राष्ट्रिय हित तथा हरेक राजनिति सत्ता परिवर्तनका निम्ति संचालित जनयुद्ध लगायत विभिन्न आन्दोलनमा अमूल्य जिवन आहुति गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात महान विर शहिदहरु प्रति भाव पुर्ण श्रदाञ्जली अर्पण गर्दैछु । वेपत्ता योद्दाहरु प्रति सम्मान व्यक्त गर्दैछु । घाइते अपागंहरुको सम्मान सहित शिर्घ सु स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दैछु । साथै उहाँहरुले समाज रूपान्तरणमा पुराएको योगदानको पुनः स्मरण गर्न चाहन्छु ।
३. कोभिड १९ को कारण विश्व मा नै मानव जातीमाथि शताब्दीकै सवै भन्दा ठुलो संकट सृजना भएको छ । कोभिड १९ कै कारण मुलुककै समग्र अर्थ व्यवस्थामाथि गम्भिर धक्का पुराएको छ । उद्यम व्यवसाय क्रमश वन्द हुने क्रममा रहेका छन । लाखौको रोजगारी गुमेको छ अझै गुम्ने अवस्थामा छ । उत्पादन र वितरण प्रणाली गम्भिररूपमा प्रभावित हुने क्रममा छ । जसले गर्दा नेपाली जनता संग प्रतिवद्धता गरेको समृद नेपाल खुसी नेपाली को राष्ट्रिय आकंक्षा पुरा गराउन तीन तहका सरकारहरुलाइ एउटा चुनौती वनेको छ
४. कोभिड १९ को संक्रमण शुरू भए संगै नेपाल सरकारले अंगिकार गरेको एकिकृत रणनीति कार्यशैलीलाइ पनि यस सुनछहरी गाउँपालिकाले पनि यहा भएको स्रोत साधन , क्षमतालाइ भरपुर्ण परिचालन गरी कार्यन्यवन गरेको हुदा हाल सम्म यस सुनछहरीवासीहरुको यस रोगवाट जीवन रक्षा गर्न सफल भएका छौ । यसको निदान अझै अनिश्रत देखिएकोहुँदा यस रोगको अझ संक्रमण फैलिन नदिन अझ वढी सतकर्ता सहयोग समन्वय र एकताको आवश्यक देखिएकोले यो रोग बिरुद्ध एकटिक्का भएर लाग्न म सम्पुर्ण सुनछहरी गाउँपालिकावासीहरुलाइ आव्हान गर्दैछु ।

५ महामारी रोकथाम नियन्त्रण र उपचारका लागि अपनाइएको वन्दावन्दी , सामाजिक दुरी लगायतका कार्यमा अनुशासीत र सक्रियतापूर्वक सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण सुनछहरीवासी प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

६. जोखिमपूर्ण यस्तो परिस्थितिमा पनि आफ्नो ज्यानलाइ पर्वाह नगरी अग्रपक्तिमा रहेर निरन्तर सेवा प्रवाह गरिरहनुहुने स्वास्थ्यकर्मी , कर्मचारी , रेडक्रस पत्रकार युवा क्लव विभिन्न संघ संस्था राजनैतिक दल सुरक्षाकर्मी त्यसै गरी आफ्नो जनताकोलागि अहोरात्र खटिनुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरूले गरेको कामको म उच्च प्रशंसा गर्दै धेरै धेरै धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

७. कोभिड १९ अझै अनिश्चितताको रूपमा वन्दै गइरहेको सन्दर्भमा यहाँहरूको सहयोग अझै यसैगरी निरन्तर रहिरहने छ भन्ने कुराको अपेक्षा पनि लिएको छु । आगामी दिनहरूमा पनी कोभिड १९ संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणकालागि नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकार तथा स्थानिय सरकारले चालेका कदममा पुर्ण साथ दिई सहयोग गर्नकोलागि सम्पूर्ण सुनछहरीवासीहरूमा हार्दिक आव्हान गर्दछु ।

८. संघिय गणतन्त्र नेपालको संविधानवाट निर्मित नेपालको पहिलो संविधान २०७२ अनुसार गठित स्थानिय तहमा हामी स्थानीय सरकार जननिर्वाचित भइ सरकार संचालन गरेको करिव ३ वर्ष पुगेको कुरा विदितै छ यो अवस्था सम्म आउदा हामीले समग्र सुनछहरी गाउँपालिकाको विकास गर्न निर्माण तथा समृद्ध नेपाल खुसी नेपालीको नारालाइ मुर्त रूप दिन विविध कार्यहरू गर्दै तीन आर्थिक वर्षको वजेट कार्यन्वयन गरिसकेका छौ ।

९. हाल विश्वमा महामारीकोरूपमा फैलिरहेको कोरोना भाइरस (कोभिड १९) वाट प्रत्यक्ष अप्रत्यक्षरूपमा यस सुनछहरी गाउँपालिका पनि अछुतो रहन सकेन जसले गर्दा यो आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम वजेट कार्यन्वयनमा देखा परेका चुनौतीलाइ सामाना गर्न समृद्ध सुनछहरी गाउँपालिका निर्माण गर्न यस गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष ०७७।०७८ मा लिएका नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

सम्पूर्ण गाउँसभा सदस्य ज्युहरू ।

आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति

क_ कृषि सम्बन्धि नीति:-

१. नेपाल आफै मै अधिकांश जनताहरु कृषिमा निर्भर रहेको कृषि प्रधान देश भएको हामी सबैलाई विदितै छ सोही अनुसार यस सुनछहरी गाउँपालिकामा पनि ८८.५०% जनता कृषिमा निर्भर रहेको अवस्था भएकोले यस गाउँपालिकालाई समृद्ध गाउँपालिका बनाउनका लागि कृषि क्षेत्रलाई वैज्ञानिक र व्यवसायिक बनाएर आत्म निर्भर कृषि अर्थतन्त्रको विकास गर्न अनिवार्य भएकोले सोहि अनुसारको योजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. नेपाल सरकारको समाजवाद उन्मुख अर्थ व्यवस्थाको विकास गर्ने मुल उदेश्यलाई सुनछहरी गा.पा. ले आत्मसाथ गरि प्रयोगमा ल्याउनको लागि कृषि क्षेत्रलाई व्यापक विकास गर्नको लागि कृषि सहकारी र कृषक समुहहरूलाई व्यापक गठन गरी प्राथमिकता दिदै परिचालन गर्न जोड दिईनेछ।

३. आम कृषक समुदायको ज्ञान र उत्पादन क्षमता विकास गर्नका लागि विभिन्न घुम्ति तालिमहरूको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

४. परम्परागत र निर्वाहमुखि टुक्रे उत्पादनको संस्कारलाई अन्त्य गरि आधुनिक वैज्ञानिक र व्यावसायमुखि उत्पादन को विकासलाई विशेष जोड दिईनेछ ।
५. उत्पादनलाई व्यावसायिक र आत्म निर्भर बनाउने कृषि क्षेत्रलाई व्यापक रुपमा राज्यको अनुदान प्राविधिक र प्रविधिसँग आम किसानहरूलाई जोडेर लगिनेछ ।
६. आम जनतासम्म राज्य को श्रोत साधन पुर्याउनको लागि कृषि सहकारी र कृषि समुहलाई विशेष माध्यमको रुपमा परिचालन गरिनेछ ।
७. बाँजो वा चलाईरहेको जमिनलाई चक्लावन्दि बनाई समुहगत रुपमा आउने किसानहरूलाई आम जनता सम्म पुर्याउने गरि विभिन्न विउ विजन कृषि औजार अनुदानको प्रबन्ध गरिनुकासाथै तालिम पनि दिईनेछ ।
८. नयाँ ज्ञान प्रविधि सहित कृषि क्षेत्रलाई व्यापक विकास गर्नका लागि कृषि तथा पशु प्राविधिकहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. विश्वव्यापि महामारी कोरोना भाईरसले गर्दा हुन सक्ने भोकमरी र बेरोजगारलाई समाधान गर्ने गरी कृषि विकासको योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०. सरकारी तवरबाट हुने विभिन्न प्रकारका अनुदानहरूलाई निश्चित एक समुह वा व्यक्ति केन्द्रित हुन जाने परिपाटिको अन्त्य गरी आम जनताको पहुँचमा पुग्ने विधि र प्रकृयाको अवलम्बन गरिनेछ ।
११. पशुपालनका लागि घाँस खेतीलाई विशेष महत्वका साथ अधि बढाईनेछ ।
१२. बारखा पालनमा समपुरक अनुदान प्रकृयाबाट गर्ने योजनालाई अगाडी बढाईनेछ ।
१२. व्यावसायिक रुपले सबैभन्दा धेरै उत्पादन गर्ने कृषकहरूलाई प्रोत्साहन अनुदानको प्रबन्ध गरिनुका साथै उत्पादित वस्तुलाई बजारसम्म पुर्याउन निश्चित प्रतिशत भाडा सहूलियत अनुदानको प्रबन्ध गरिनेछ ।
१३. बिउ तथा फलफुल नर्सरीमा आत्म निर्भर बनाउनको लागि विशेष योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१४. पशुपालन सहकारी लाई विशेष योजनाका साथ अगाडी बढाईनेछ ।
१५. वडा नं. १ मा जौ र गहुँ उत्पादन, वडा नं. २ मा आलु उत्पादन, वडा नं. ३ मा मकै उत्पादन, वडा नं. ४ मा सुन्तला उत्पादन, वडा नं. ५ मा मसलाबाली र माहुरी पालन, वडा नं. ६ मा भटमास उत्पादन, वडा नं. ७ मा अलैचि र आलु उत्पादन पकेट निर्माण गरि पकेट कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१६. दुध मासु अण्डामा आत्मनिर्भरताको लागि पशुपालनलाई योजनाबद्ध अगाडि बढाईनेछ ।
१७. पशु स्वास्थ्य उपचारलाई विशेष सम्वेदनशिल ढंगले लिईनेछ र औषधि आपूर्तिको लागि प्रत्येक वडामा केन्द्र बनाईनेछ ।
१८. कृषि प्रोफाईल तयार गरि उत्पादनको क्षेत्र निश्चित गरि उत्पादन लाई व्यापक वृद्धि गर्न जोड दिईने छ ।
१९. कोभिड प्रभावितवाट गाउँ फर्केका कृषकहरूलाई गाउँमानै स्थापित गर्ने गरी कृषी जन्य उत्पादनमा कृषि सामाग्रीहरूमा अनुदान दिईनेछ ।
२०. एक स्थानिय तह एक उत्पादन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२१. एक परिवार एक करेसावारी कार्यक्रम क्रमश संचालन गरिनेछ ।
२२. साना कृषकहरूलाई कृषीमा आधारित साना कृषी औजार तथा यन्त्र उपकरण अनुदान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ

२३. कृषि जन्य वस्तुहरूको प्रदर्शनी तथा विक्रि गर्नकोलागी पालिका कोशेलीघर स्थापना गरिनेछ ।
२४. सिसा, फलाम र सुन खानी उत्खननको लागि योजना बनाई कार्यन्वयन प्रक्रियामा लगिने छ ।

ख. उद्योग सम्बन्धी नीति

१. यस सुनछहरी गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका साना तथा घरेलु उद्योगलाई प्रोत्साहन दिने गरि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२. निष्क्रिय रहेका साना घरेलु उद्योगलाई सक्रिय बनाइने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
३. घरेलु उद्योगलाई स्वरोजगार संग सम्बन्धित बनाइ रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने गरि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ

ग. पर्यटन सम्बन्धि नीति

१. सुनछहरी झरना संरक्षण योजना बनाइ कार्यन्वयन गरिने छ ।
२. दहवाड ताल संरक्षण योजना बनाइ कार्यन्वयन गरिने छ ।
३. सुनछहरी गोड्बाड बिबाड् दह धनवाड दह तिलाचन दह बजुधुरी जेलवाड हुँदै जलजला सम्मको पर्यटन मार्ग निर्धारण गरी संरचना निर्माणको कार्यलाई अगाडी बढाईनुका साथै प्रचार प्रसारलाई विशेष जोड दिइने छ
४. सुनछहरी गाउँपालिका अन्तर्गत अभ्यासमा रहेका मौलिक संस्कृतीहरूलाई संरक्षणलाई पर्यटन संग तादाम्यता मिलाउदै आन्तरीक पर्यटनलाई प्रवदन गरिदै लगिनेछ ।
५. होमस्टे स्थापना तथा प्रवदन गरिने नीति अंगिकार गरिने छ ।
६. सुनछहरी गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका मुख्य मुख्य पर्यटकिय स्थलहरूको पहिचान गरी डकुमेन्ट्री मार्फत प्रचार प्रसार गरिने छ ।
७. बजुधुरीमा भिउटावर निर्माण गरी पर्यटन प्रबर्धन गर्न योजना बनाई कार्यन्वयन गरिने छ ।
८. विभिन्न गुफा मठमन्दिर, धार्मिकस्थल, प्राकृतिकस्थलहरूलाई व्यवस्थित गरि पर्यटन प्रबर्धन गरिनेछ ।

घ_ सहकारी सम्बन्धि नीति:-

१. एक गाउँ एक सहकारी समाजवाद निर्माणमाऽ प्रभावकारी भन्ने मान्यतालाई आत्मा साथ गर्दै सहकारी निर्माण कार्यलाई जोड दिइनेछ ।
२. सम्पूर्ण सहकारीहरूलाई प्रभावकारी ढङ्गले परिणामुखी परिचालन गर्न गाउँपालिका स्तरिय सहकारी संयन्त्र निर्माण गरी सहकारीहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।
- ३.सहकारीहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक अन्तरक्रिया गोष्ठी साथै तालिमहरूको संचालन गरिनेछ ।
- ४.सहकारी संस्थाहरूलाई राष्ट्र निर्माणको एक महत्वपूर्ण राष्ट्रिय अर्थतन्त्र निर्माणको आधार मान्दै सोही अनुसार जनताको आर्थिक विकासका लागि महत्वपूर्ण आयामको रुपमा विकास विस्तार र परिचालन गरिनेछ ।
- ५.कृषि उत्पादकत्व गर्ने सहकारीहरूलाई आवश्यक अनुदानको प्रवन्ध गर्दै लगिनेछ ।
- ६.सम्पूर्ण सहकारीहरूलाई नियमित अनुगमन र रिपोटिङ प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

सामाजिक विकास तर्फ

क_ स्वास्थ्य सम्बन्धि नीति:-

१. हरेक नागरिक स्वास्थ्य सँग बाँच्न पाउने र रोग लागे सहज उपचार सेवा लिन पाउने मौलिक हकलाई विशेष सम्वेदनशिलताका साथ लिई सोहि अनुसार स्वास्थ्य क्षेत्रलाई व्यवस्थित ढंगले अगाडि बढाईनेछ ।
२. स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्यकर्मि औषधि र स्वास्थ्य सम्बन्धि अति आवश्यक सामग्रीहरुको आपूर्ति र व्यवस्थापन गरी अभाव हुन दिईनेछैन ।
३. हरेक प्रकारका विपदलाई मध्यनजर राख्दै १०% औषधि बचत राख्ने कामलाई निरन्तरता र व्यवस्थित गरिनेछ ।
४. स्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्रविधिमैत्रि बनाउनुका साथै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आवश्यक सामग्रीको भरपर्दो व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५. गाउँपालिकामा पन्ध्र शैयाको हस्पिटल निर्माण कार्यलाई कार्यान्वयन गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
६. गर्भवती महिलाहरुको लागि विशेष स्वास्थ्य कार्यक्रम बनाई प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिईनेछ ।
७. बर्थिङ सेन्टर हरूलाई सुविधा सम्पन्न र व्यवस्थित गरिनुका साथै डेलिभरी हुन नसक्ने केसलाई रिफर गर्ने कामलाई व्यवस्थित गर्न चलि रहेको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
८. गर्भवती महिलाहरुलाई नियमित स्वास्थ्य चेकजाँचको लागि प्रेरित गर्ने कार्यक्रमहरु बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. स्वास्थ्यकर्मी र महिला स्वयम सेविकाहरुको क्षमता विकासकोलागि समय समयमा तालिमको प्रबन्ध गरिनेछ ।
१०. स्वास्थ्य क्षेत्रको टोल स्तरिय प्रतिनिधीको रुपमा रहेको महिला स्वास्थ्य सेविकाहरुको प्रभावकारितालाई थप विकास गर्दै समय सापेक्षिक विकासमा विशेष जोड दिईनेछ ।
११. प्रत्येक वडाका स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई तोकिएको मापडण्ड अनुसारको आधारमा संचालन गर्न जोड दिईनेछ ।
१२. गाउँघर क्लिनिक भवन नभएका स्थानहरुमा भवन बनाउन योजना बनाईनेछ ।
१३. स्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाउन स्वास्थ्य प्रोफाईल तयार पारिनेछ ।
१४. आम नागरिकलाई सहज स्वास्थ्य पहुँचमा ल्याउनको लागि गाउँपालिकामा एक एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
१५. गाउँपालिकास्तरमा एक वटा ल्यावको प्रबन्ध गरिनेछ ।
१६. स्वास्थ्य विमालाई आम रुपमा प्रभावकारी ढंगले लगिनेछ ।
१७. माध्यमिक विद्यालयस्तरमा स्वास्थ्य फोकल पर्सनको व्यवस्था गरि छात्राहरुलाई खुवाईने आईरन चक्किलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन मा लगिनेछ ।
१८. विद्यालयमा छात्राहरुलाई स्यानिटरी प्याड निर्माण र वितरण लाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१९. कोरोना भाईरस अर्थात कोभिड-१९ को रोकथाम का लागि कार्य योजना बनाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ख_ शिक्षासम्बन्धि नीति:-

- १.नेपालको संविधान २०७२ अनुसार शिक्षा हरेक नागरिकको मौलिक हक भित्र पर्ने भएकोले निशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- २.सम्पूर्ण विद्यालयको भौतिक अवस्था सुधारलाई विशेष जोड दिईनेछ ।
- ३.शैक्षिक गुणस्तरलाई नयाँ उचाईमा उठाउन गाउँपालिका शिक्षा एन तयार बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ४.सम्पूर्ण विद्यालयहरूलाई एकरूपतामा संचालन परिचालन गर्न जोड दिईनेछ ।
- ५.बदलिदो परिस्थिति अनुसार विद्यालयहरूलाई प्रविधिमैत्री र गुणस्तर शिक्षाको उचाई उठाउन योजनाबद्ध अगाडी बढिनेछ ।
- ६.शैक्षिक गुणस्तरको नाममा आफ्नो गाउँ छोडेर सुविधा सम्पन्न शहर केन्द्रित प्रवृत्ति अन्त्य गर्न शैक्षिक गुणस्तरलाई नयाँ उचाईमा उठाउन छमेरो छोरा छोरी मैै गाउँको विद्यालमा भन्ने मान्यतालाई कायम गर्न विशेष छलफल बहसका साथ योजनाबद्ध अघि बढिनेछ ।
- ७.व्यापारिक सोचबाट संचालित विद्यालयहरूलाई निरुत्साहित गर्न सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयहरूलाई विशेष व्यवस्थापनका साथ प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ८.अनौपचारिक शिक्षाको माध्यमलाई पनि महत्वको साथ जोड दिदै निरक्षर व्यक्तिहरूलाई साक्षर बनाउन जोड दिईनेछ ।
- ९.चलिरहेको शिक्षक अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ साथै दुर्गम बस्तिहरू जहाँ शिक्षाको पहुँच नपुग्ने ठाउँमा चलिरहेको बालशिक्षा कक्षाहरूलाई पनि व्यवस्थित गरिनेछ ।
- १०.विद्यालयहरूलाई अपाङ्ग मैत्री बालमैत्री र छात्रामैत्री बनाउन प्रयत्न गरिनेछ ।
- ११.विद्यालय भन्दा बाहिर कोहीपनि बालबालिकालाई रहन नदिन विशेष योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- १२.गरिबीको रेखामुनि रहेका बालबालिका अपाङ्ग र बेसाहारा बालबालिकाहरूलाई शिक्षाबाट बञ्चित हुन नदिन विशेष कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन प्रक्रियामा लगिनेछ ।
- १३.सम्पूर्ण मा.वि.हरूमा व्यवस्थित पुस्तकालय विज्ञान प्रयोगशाला र कम्प्युटर शिक्षाका लागि व्यवस्थित गरिनेछ ।
- १४.विद्यालय क्षेत्रलाई शान्ति क्षेत्र बनाउन जोड दिईनेछ ।
- १५.लोकसेवा तयारी कक्षलाई प्रभावकारी ढंगले निरन्तरता दिईनेछ ।
- १६.प्राविधिक शिक्षालाई जोड दिईनेछ ।
- १७ नमुनाको रूपमा यस आ.व. ०७७/७८ देखी मगर खाम भाषावाट प्राथमिक तह सम्मको विद्यालय संचालनकोलागि निति योजना बनाइ कार्यान्वयन गरिने छ ।
१८. शैक्षिक गुणस्तरलाई प्रोत्साहनसाथ माथि उठाउन उत्कृष्ट विद्यार्थी, शिक्षक र विद्यालयलाई पुरस्कारको प्रबन्ध गरिनुका साथै छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।

ग_ खानेपानि स्वच्छता र सरसफाई सम्बन्धि नीति:-

१. सफा पिउने पानि र स्वच्छ वातावरणमा बाँच्न पाउने आम नागरिकको मौलिक हकलाई सुनिश्चित गर्न योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. सफा खानेपानि स्वास्थ्य जिन्दगानी भन्ने कुरालाई आत्मसाथ गरि शुद्ध खानेपानिको पहुँचमा आम जनतालाई ल्याउने अभियानलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३. शिक्षित र सचेत समाजको सभ्यताको पहिचान सरसफाई हुने भएकोले हरेक व्यक्तिको सरसफाई, सामाजिक सरसफाई, वातावरणिय सरसफाईलाई ध्यान दिदै महत्वपूर्ण योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४. सुनछहरी गाउँपालिका लाई पुर्ण सरसफाई गाउँपालिका बनाउन योजनाबद्ध तिव्र कार्यान्वयन प्रकृत्यालाई अगाडी बढाईनेछ ।
५. खानेपानि सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धि अभियानलाई पुर्णता दिनको लागि कार्यान्वयन प्रकृत्या लाई अगाडी बढाईनेछ ।
६. सार्वजनिक स्थान हरुमा खानेपानि र शौचालयहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

घ_ महिला तथा बालबालिका सम्बन्धि नीति:-

१. हरेक क्षेत्रमा हरेक नागरिकको समान अधिकार रहेको संवैधानिक अधिकारलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. महिला तथा बालबालिकाहरुलाई हरेक क्षेत्रमा समानुपातीक आधारमा सहभागितालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
३. पौत्रिक सम्पत्ति माथि समान अधिकार र समान कामको समान ज्यालालाई व्यावाहारिक कार्यान्वयन गरिनेछ
४. बालबालिकालाई राष्ट्र निर्माणको बलियो खम्बाको रुपमा विकास गर्न र समाज विकासलाई सहि दिशामा अगाडी बढाउन प्रत्येक विद्यालयहरुमा बालकलव ग्रामिण स्तरमा बाल संगठनहरु निर्माण गरि सचेतनाका साथ परिचालन गर्न विशेष योजना बनाई परिचालन गरिनेछ ।
५. मातृ शिशु मृत्युदरलाई न्युनिकरण गर्न महिला क्षेत्रमा उच्च सचेतना फैलाउन महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरु बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. महिलाहरुलाई गरिने भेदभाव पुर्ण दृष्टिकोणलाई पुर्णत नकादै महिलाहरुको प्रतिभा क्षमतालाई प्रष्फुठन गर्न विशिष्ट अवसरहरुको सिर्जना गर्दै लगिनेछ ।
७. सम्पूर्ण संरचनाहरु निर्माण गर्दा बालमैत्री र महिलामैत्री बनाउन जोड दिईनेछ ।
८. अशक्त असाहाय र अनाथ बालबालिकाहरुको संरक्षणको लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. महिला हिंसा र बालअधिकार हननको विषयमा व्यापक जनचेतना निर्माण गर्ने योजना बनाईनेछ ।
१०. बाल विवाह न्युनिकरणकोलागि संस्थागत कार्यक्रमहरुलाई कडाइकासाथ संचालन गरिनेछ ।
११. अपागंता तथा जेष्ठ नागरीकहरुको तथ्याकंहरुलाई व्यवस्थित गर्नकोलागी सम्बन्धित वडामा शिविर संचालन गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।

ड_ युवा तथा खेलकुद सम्बन्धि नीति:-

- १.नेपालको जनसंख्याको ५०% युवाशक्तिलाई राष्ट्र निर्माणको महत्वपूर्ण शक्तिकै रूपमा ग्रहण गर्दै व्यापक परिचालनको योजना बनाईनेछ ।
- २.युवाहरूलाई सचेत र संगठित रूपमा परिचालन गर्न युवाक्लव र युवासमूहलाई व्यापक क्रियाशिल गरिनेछ ।
- ३.युवाशक्तिलाई कुलत दुर्व्यसनि बाट मुक्त राख्न युवा चेतनाका महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरू बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ४.युवाशक्तिलाई आत्मनिर्भर आर्थिक उपार्जन सँग जोडेर अगाडी बढाउनकोलागि युवा लक्षित विभिन्न व्यवसायिक तालिमको संचालन गरिनेछ ।
- ५.सकारात्मक सोच र दक्षताकासाथ अगाडी बढ्न चाहने युवा व्यवसायहरूलाई अनुदान प्रदान गरिनेछ ।
- ६.राष्ट्रको लागि खेलकुद स्वास्थ्यको लागि खेलकुद भन्ने नारालाई विशेष आत्मसाथ गर्दै खेलक्षेत्रलाई प्रतिभा क्षमताको प्रस्फुटनको माध्यम युवा एकताको विकासका लागि खेल क्षेत्रलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाईनेछ ।
- ७.खेलकुद विकासका लागि एक वडा एक व्यवस्थित खेल मैदान निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ८.खेलकुदलाई विद्यालय क्षेत्रबाट व्यवस्थित विकास गर्न सोही प्रकारको योजना बनाई कार्यान्वयन प्रकृत्यालाई अगाडी बढाईनेछ ।
- ९.समय समयमा विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिताहरूको आयोजना गरिनेछ ।

च_ जेष्ठ नागरिक लक्षित वर्गसम्बन्धि नीति:-

- १.जेष्ठ नागरिक जिउँदो इतिहास हुन त्यसैले जेष्ठ नागरिकहरूको रक्षा र सम्मान गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू बनाएर कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- २.जेष्ठ नागरिकहरूले पाउने सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज ढंगले उनीहरूको हातमा पुग्न सहज वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
- ३.जेष्ठ नागरिकहरूलाई उनीहरूको सिप क्षमता र आत्म निर्भर हुनको लागि विभिन्न अवसरहरूमा जोड्न प्रयत्न गरिनेछ ।
- ४.जेष्ठ नागरिकहरूलाई सामाजिक सम्मान आदर गर्ने सांस्कृतिको विकास गर्नका साथै आफ्नो सन्तानबाट हुने अवहेलना गर्न दिईनेछैन र हरेक सन्तानले आफ्नो बुवा आमालाई स-सम्मानको साथै पालन पोषण गर्ने कर्तव्यलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- ५.अपाङ्ग दलित आदिवासी जनजातिलाई समानुपातिक संवैधानिक आधारमा हरेक निति निर्माण र कार्यान्वयन प्रक्रियामा अनिवार्य सहभागिताको सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ६.लक्षित वर्गको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता विकास को लागि विभिन्न योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ७.लक्षित वर्गलाई आत्मनिर्भर बनाई राष्ट्रलाई योगदान दिने वनाउनका लागि विभिन्न सिपमुलक तालिमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ८.लक्षित वर्गलाई विशिष्टिकरण गरेर व्यावसायिक अनुदानको प्रवन्ध गरिनेछ ।

१.अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई परिचय पत्रको व्यवस्था गरिनुका साथै निशुल्क स्वास्थ्य वीमा कार्यक्रमलाई क्रमागतरूपमा संचालन गरिनेछ ।

१०.अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गरि अपाङ्गता प्रकृतिको आधारमा सहायता सामाग्रिहरूको व्यावस्था गरिनेछ ।

११.अपाङ्गता व्यक्तिहरूलाई सामाजिक रूपमा गरिने अपमानको अन्त्य गरि सम्मान र सहयोगको वातावरण निर्माण गरिनेछ ।

१२.जातिय छुवाछुत मुक्त गाउँको घोषण गर्दै जाने योजना बनाइनेछ ।

छ_ उर्जा तथा लघु साना जलविधुत सम्बन्धी नीती

१ साना लघु जलविधुतहरूको मर्मत सम्भार तथा सरक्षण गरी संचालन गरिने छ ।

२ विधुतिकरण नभएको वडामा वैकल्पिक सौर्य उर्जा मार्फत विधुतिकरण गर्ने निति योजना बनाइ संचालन गरिने छ ।

ज_ पुर्वाधार सम्बन्धि नीति

१.अति आवश्यक विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा लगायतका भवन निर्माण कार्य लाई विशेष महत्वका साथ जोड दिईनेछ ।

२.भवन नभएका वडा कार्यालय भवनहरूको निर्माण कार्यलाई क्रमश. पुरा गर्न जोड दिईनेछ ।

३.गाउँघर क्लिनिक भवन नभएका स्थानहरूमा गाउँघर क्लिनिक भवन निर्माण गरिनेछ ।

४.प्रत्येक वडाहरूमा निर्माण गरिने सहिदसमृती सभाहललाई पुर्णता दिईनेछ ।

५.जिर्ण अवस्थामा रहेको विभिन्न भवनहरूको मर्मत संहार गरि प्रयोजनमा ल्याउन योजना बनाईनेछ ।

६.झोलुङ्गे पुल हरूको निर्माण मर्मत र सहि सदुपयोगलाई ध्यान दिईनेछ ।

७.सडक मोटरपुलको डि.पी.आर. बनाई सोहि अनुसारको कार्यन्वयन प्रक्रियालाई अगाडी वढाईनेछ ।

८.नया मोटरवाटो निर्माणलाई कम प्राथमिकता दिदै निर्माण भईसकेको मोटरवाटोलाई स्तर उन्नती गरी वाहमास चल्ने बनाउन जोड दिईनेछ साथै निर्माणधिन मोटरवाटोलाई पुर्णता दिईनेछ ।

९.सञ्चालनमा रहेको झो.पु हरूलाई संरक्षण गर्ने योजना बनाईनेछ ।

१०.पुर्वाधार निर्माण गर्दा वातावरणिय असरलाई विशेष ख्याल गर्दै निर्माण कार्यलाई अगाडी वढाईनेछ ।

११.पुर्वाधार निर्माण कार्यलाई कोरोनावाट रोजगार खोसिएका मजदुरहरूलाई रोजगार सृजना हुने गरी परिचालनको योजना बनाईनेछ ।

१२.ग्रामिण क्षेत्रलाई विधुतिकरणको लागि विस्तार कार्यलाई द्रुततामा सम्पन्न गर्न जोड दिईनेछ ।

१३ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई सुचिकृत भएका वेरोजगार युवाहरूलाई कम्तिमा १०० दिनको रोजगार सृजना हुने गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१४ गाउपालिका केन्द्रसंग नजोडिएको वडाहरूको वाटोहरूलाई क्रमश यस वर्ष पनि योजना संचालन गरिने छ ।

झ वन वातावरण विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि नीति:-

१. वन तथा वातावरणलाई मानव जीवन संग जोडेर विकास गर्नको लागि कार्यक्रम बनाई कार्यन्वयन गरिनेछ ।
२. हाल रहेको वनजङ्गलको संरक्षणका लागि व्यापक जनचेतनाको विकास गर्दै आमजनताको आर्थिक स्तरको विकास गर्न वन सम्पदा संग जोडिनेछ ।
३. वनको संरक्षण र सामुदायिक विकासका लागि सामुदायिक वन कबुलेती वन समुहहरूलाई योजनावद्ध निर्माण र सक्रिय बनाउने योजना बनाइनेछ ।
४. वनजङ्गल माथिको अतिक्रमण आगजनी वनजङ्गल फडानी जस्ता कार्यलाई पुर्ण त रोकेर हरियो सुनछहरी गाउँपालिका बनाउन जोड दिइनेछ ।
५. वन प्रयोग गरि शुल्क र शुल्कवाट वन विकास भन्ने मान्यतालाई व्यावहारिक प्रयोगमा लगीनेछ ।
६. नाङ्गो पाखापखेरोमा आर्थिक विकास हुने प्रकृतिको वृक्षारोपणलाई जोड दिइनेछ साथै निर्माण भएका मोटरवाटोको उजाड भुमीमा वृक्षारोपण गरी हरित सडक निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
७. भुक्षय रोकन स्वच्छ वातावरण निर्माण गर्न आर्थिक उपार्जन वढाउने प्रकारका फलफुलको वृक्षारोपणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
८. विभिन्न प्रकारको नर्सरी उत्पादन योजना बनाई कार्यन्वयन गरिनेछ ।
९. प्रत्येक व्यक्तिको जन्म वा मृत्युमा सम्झनाको लागि वृक्षारोपण गर्ने संस्कारलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१०. निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको मोटरवाटो वरिपरी वृक्षारोपण गरि हरित सडक बनाउन जोड दिइनेछ ।

ञ विपद व्यवस्थापनसम्बन्धि नीति:-

१. सुनछहरी गाउँपालिका प्राकृतिक विपदको उच्च जोखिम क्षेत्र भएकोले विपद न्युनीकरण योजना बनाइ प्रभावकारी कार्यन्वयन गरिनेछ ।
२. विपद व्यवस्थापन समिति र विपद कार्यदललाई क्षमता विकास सहित प्रभावकारी परिचालन गरिनेछ ।
३. विपद व्यवस्थापन कोषलाई वलियो बनाउनुका साथै पारदर्शिता परिचान गरिनेछ ।
४. विपद व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित निकायहरु र आमजनतालाई परिचालन गर्न जोड दिइनेछ ।
५. विभिन्न प्रकोपमा परी हुने पिडितहरुको औषधि उपचार गर्नुका साथै तत्काल राहत उपलब्ध गर्ने योजनाको कार्यान्वयन प्रकृत्यालाई प्रभावकारी ढंगले निरन्तरता दिइनेछ ।
६. विपद व्यवस्थापन कार्यदलको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिम दिनुका साथै आवश्यक पर्ने विपद व्यवस्थापन सामग्रीहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
७. विपद जोखिम न्युनीकरण गर्न आमजनतामा व्यापक जनचेतनामुलक योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
८. विपद व्यवस्थापन समितिको प्रोफाईल अनुसार कार्ययोजना लाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ट मानव संसाधन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धी नीति

१. हाल समायोजन तथा लोकसेवा परिक्षावाट यस सुनछहरी गाउँपालिकाको दरवन्दी अनुसारको सवै कर्मचारीको पदपुर्ति भइसकेको हुदा हिजोको कर्मचारीको अभावमा सेवा प्रवाह अवरूढ हुने अवस्था रहेन अत छनौट भइ

आएका कर्मचारीहरूलाई सेवा प्रवाहलाई चुस्त दुरूस्त बनाइ प्रभावकारी सेवा प्रवाह गराउनकोलागि तालिमको व्यवस्था मिलाइने छ ।

२ गाउँपालिका अन्तर्गतका कार्यालयवाट प्रवाह हुने सेवा प्रवाहलाई विधुतीय सेवामार्फत सेवा प्रवाह गर्ने कार्यलाई जोड दिने गरी संचालन गरिनेछ ।

३ पारदर्शिता, जवाफदेहिता उत्तरदायित्व वहन गर्ने गरी जनउत्तरदायी भावना कार्यशैलि अनुसारको कर्मचारीतन्त्रको विकास गर्ने तर्फ जोड दिइनेछ ।

४ गाउँगाउँकार्यपालिका कार्यलयको भवनलाई क्रमागतरूपमा निर्माण गरिने तथा वडा कार्यलय भवन निर्माण गरिने छ ।

ठ सुचना तथा संचार सम्बन्धी नीति-

१.युगअनुरूप सूचना सञ्चार र प्रकाशनको आवश्यकता लाई गाउँपालिकाको हित अनुरूप व्यापक रूपमा प्रयोग गरिनेछ

२.सुनछहरी गाउँपालिकाको शत प्रतिशत जनता फोनको पहुँचमा आएको स्थिति छ इन्टरनेटको पहुँचलाई व्यापक बनाई जनताको हित र उन्नतिको लागि सदुपयोग गर्न जोड दिईनेछ ।

३.गाउँपालिकाको भए गरेको कामहरूको सकारात्मक सन्देश आम जनताहरू माझ पुर्याउनको लागि विधुतिय वा पत्र पत्रिका सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार गर्न जोड दिईनेछ ।

४.गाउँपालिकाको उपलब्धिहरूलाई आम जनता विच सार्वजनिक गर्नको लागि सुनछहरी गा.पा. सँग रेडियो कार्यक्रम चलाईनेछ ।

५.विभिन्न समयमा गाउँपालिका बुलेटीन भित्तेपात्रो लगायत प्रकाशन लाई जोड दिईनेछ ।

६.सम्पूर्ण कार्यालयको सूचना आदान प्रदान र रिपोर्टिङ गर्न ईन्टरनेट माध्यमलाई जोड दिदै लगिनेछ ।

७ इन्टरनेटलाई व्यवस्थित गरी प्रत्येक वडाको निश्चित स्थानमा हट स्पट खडा गरी फ्रि वाइफाइ स्थापना क्रमश गरिनेछ ।

ड विविध सम्बन्धि नीति:-

१.न्याय समितिलाई पारदर्शी र प्रभावकारी परिचालन गर्न जोड दिइनेछ ।

२.न्याय समितिको कामकार्यलाई जनतामा आधारित रहि जनउत्तर दायित्व वनाउन अधिकतम प्रयास गरिनेछ ।

३.समाजमा व्याप्त अन्धविश्वास रुढिवादी विकृति विसंगतीको अन्त्य गर्न विशेष जोड दिइनेछ ।

४.हरेक व्याक्ति संघसंस्था उद्योग कलकारखाना व्यापार व्यावसायीहरू लाई अनिवार्य करको दायरामा ल्याई राज्य प्रतिको कर्तव्य निर्वाह गर्ने वातावरण वनाइनेछ ।

५.करको दायरालाई फराकिलो वनाई राजश्व संकलनलाई वृद्धि गर्न विभिन्न श्रोतहरूको खोजिगरिनेछ ।

६.भ्रष्टचार मुक्त सुशासन युक्त सुनछहरी गाउँपालिका बनाउन प्रयत्न गरिनेछ ।

७.उपभोक्ताहरूको हकहित र संरक्षणलाई विशेष मध्यनजर राख्दै नापतौल तथा बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।

८.हरेक कामकार्यलाई सहज र छिटो छरिटो जनताको पहुँचसम्म पुर्याउन ध्यान दिईनेछ ।

९.आम जनताको सुचनाको हकलाई मध्यनजर राख्दै नियमित सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गरिनेछ ।

१०.समाज विकासको तिव्रता सहज जनसेवाको लागि जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका तालिमहरुको आयोजना गरिनेछ ।

११.पर्यटन विकासलाई सामाजिक समृद्धिको एक महत्वपूर्ण प्रमुख आधार मान्दै पर्यटन प्रवर्धनको योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१२.यहाँको संस्कार संस्कृति खानि कृषि प्राकृतिक धार्मिक स्थलहरुलाई पर्यटनसँग जोड्ने योजना बनाईनेछ ।

१३.युद्ध पर्यटन प्रवर्धनलाई पनि जोड दिईनेछ ।

।

१४.तिलाचन देखी कोठेभिर सम्मको जंगललाई रेडपाण्डा(हाब्रे) संरक्षण क्षेत्र बनाएर लगिनेछ ।

१५.सम्पूर्ण भाषा धर्म संस्कृति र जातिलाई समान दृष्टिकोणका साथ संरक्षण र विकास गरिनेछ ।

१६.बालविवाह बहुविवाह जुवातास लाई पुर्ण निषेध गर्दै लगिनेछ साथै मदिरापन सेवन तथा बेचबिखनलाई कदाई पुर्वक नियमन गर्दै लगिनेछ ।

१७.गाउँपालिकाको कमजोर आर्थिक अवस्थालाई ध्यान दिदै विभिन्न आर्थिक उपार्जन हुने स्रोतहरुको खोजि गरिनेछ ।

१८.साना तथा घरेलु उधोगहरु निर्माण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ साथै उधोगबाट उत्पादित वस्तुलाई बजारीकरणको व्यवस्था मिलाउन योजना बनाईनेछ ।

१९. संस्कार संस्कृति अबलम्बनमा हुने फजुल खर्च र विकृति विसंगतिलाई हटाई कम खर्चमा सास्कृतिक मुल्य मान्यता कायम हुने गरी नियमनकारी नीति बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

धन्यवाद जय सुनछहरी गाउँपालिका

मिति २०७७ असार १० गते

२०७३

पोबाङ, रोल्पा